

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๖๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๑/๒๕๖๕

วันที่ ๒๔ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง { ศาลแขวงพระนครเหนือ

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ความเห็น

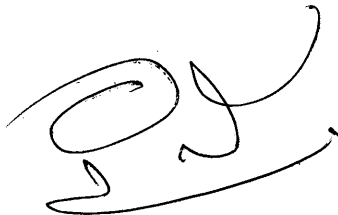
ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวง ๑ เป็นโจทก์ฟ้องจำเลยต่อศาลแขวงพระนครเหนือ ในความผิดฐานแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุสามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นว่านั้น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ ตามคดีหมายเลขดำที่ อ ๑๒๕๗/๒๕๖๔ โดยเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๔ เวลากลางวัน จำเลยซึ่งมิได้เป็นภิกษุในศาสนาได้แต่งกายเป็นภิกษุในพุทธศาสนาโดยมิชอบ ไปปรากฏตัวต่อประชาชนโดยทั่วไปที่บริเวณด้านหน้าศาลอาญา แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าจำเลยเป็นภิกษุในพุทธศาสนา อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย จำเลยยื่นคำโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖ เนื่องจากการกำหนดองค์ประกอบความผิดและเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก ขัดต่อหลักนิติธรรม เพราะจำเลยใช้เสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามศาสนาของตนเป็นเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ การแต่งกายเลียนแบบสงฆ์ไม่ใช้การกระทำที่ร้ายแรงหรือกระทบกระเทือนต่อความสงบสุขของบ้านเมือง (public order) การที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ ให้การแต่งกายเลียนแบบสงฆ์เป็นความผิด และมีโทษจำคุกสูงถึง ๑ ปี จึงไม่สอดคล้องกับหลักภัยอันตราย (the principle of harm) เป็นการเพิ่ม

ภาระและจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ขัดกับหลักความได้สัดส่วน แม้บทบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองความบริสุทธิ์ของศาสนาพุทธอันเป็นศาสนาประจำชาติและมีเจตนารมณ์เอาผิดแก่บุคคลที่แต่งกายแบบนักบวช เพื่อหลอกลวงให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นนักบวชโดยมีเจตนามุ่งผลประโยชน์โดยมิชอบก็ตาม แต่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔๓ ผู้ที่แต่งกายเป็นพระสงฆ์โดยไม่มีสิทธิโดยชอบ ต้องโทษจำคุก ๖ เดือน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีโทษน้อยกว่าและกำหนดองค์ประกอบความผิดไว้แคบกว่า ทำให้เสรีภาพในทางศาสนาและความเชื่อที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และเสรีภาพในการพัฒนาบุคลิกภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ถูกจำกัดโดยการดำเนินคดีอาญาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาและย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของตน แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” บทบัญญัตินี้เป็นการรับรองเสรีภาพในการถือศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐไม่สามารถจะไปจำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้ แต่เรื่องเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอาจถูกจำกัดได้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทย เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๐๘ บัญญัติว่า “ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลเช่นว่านั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” โดยมีได้บัญญัติถึงศาสนาใดโดยเฉพาะ ย่อมเป็นการรับรองถึงทุกศาสนาอันเป็นเสรีภาพในการถือศาสนาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ และเพื่อคุ้มครองศาสนาทุกศาสนาไม่ให้เกิดการทำให้เสื่อมเสียศาสนาดังกล่าวได้ด้วยการแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาอื่น ๆ แล้วประพฤติไม่ถูกต้องเหมาะสมตามสภาพการปฏิบัติของศาสนานั้น โดยที่บุคคลอื่นเชื่อว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนานั้น ๆ จริง แต่การใช้เครื่องแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายดังกล่าว หากกระทำไปโดยมิได้ทำให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นบุคคลตามศาสนานั้น ๆ โดยชัดเจน เช่น การแสดงตามบทในละครเวที ในโทรทัศน์ ในภาพยนตร์ หรืออื่นใด ที่ผู้ชมทราบดีว่า ผู้นั้นมิได้เป็นบุคคลตามศาสนานั้น ๆ จริงโดยแน่แท้ ก็ไม่อาจเป็นการกระทำความผิดได้ แต่หากกระทำไปเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าเป็นบุคคลตามศาสนานั้น ๆ จริง แม้จะไม่ปรากฏพฤติการณ์ว่าจะทำให้เสื่อมเสียต่อศาสนานั้น ๆ ย่อมเป็นการกระทำความผิดได้

ส่วนโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ ที่ให้จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นั้น ไม่มีโทษขั้นต่ำซึ่งศาลจะลงโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับเพียงใดก็ได้ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ส่วนความผิดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔๓ นั้น เป็นความผิดของผู้ที่เป็นพระสงฆ์ตามศาสนาพุทธของไทยโดยเฉพาะ จึงต่างกับทุกศาสนาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ จึงมิได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการถือศาสนาและเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนาของบุคคลใด ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ มิได้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

จึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๐๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ